

הנחיות למחברים

שלום אילתי, ורדה לנרד

הנחיות למחברים

שלום אילתי, ורדה לנר

(מהדורה שלישית)*

★ הגשת כתבי-היד למערכת – ב

★ הכנת כתבי-היד לדפוס:

- I. גוף המאמר
א. פרקי משנה – ג	ו. תאריכים – ג
ב. כתיב – ג	ז. הדגשות – ג
ג. פיסוק – ג	ח. מובאות – ד
ד. קיצורים וראשי-תיבות – ג	ט. תעתיק מלועזית – ד
ה. מספרים – ג	י. ציונים ביבליוגרפיים – ד
- II. הערות השוליים
א. דרכי ציון ההערות בגוף המאמר – ד	ו. מאמרים בקבצים – ט
ב. הציונים הביבליוגרפיים – ד	ז. מאמרים בספרי זכרון ובספרי יובל – י
1. כללי – ד	8. עבודות דוקטור ועבודות גמר – י
2. מראי-מקומות במקרא ובספרות חז"ל – ה	9. מילונים ואנציקלופדיות – י
3. מראי-מקומות בספרים חיצוניים ובמקורות קלאסיים וכנסייתיים – ה	10. תעודות – י
4. ספרים – ה	11. עיתון יומי – י
5. מאמרים בכתבי-עת – ח	
- ג. שונות – יא
1. הערת כוכב – יא	4. קיצורים וראשי-תיבות – יא
2. ציטוט חוזר של הערות – יא	5. רשימות ביבליוגרפיות – יב
3. ציון מאמרים וספרים אחרים – יא	

III. טבלאות, שרטוטים, איורים – יב

IV. רשימות קיצורים מוסכמים של ארכיונים, כתבי-עת, ספרים, קבצים ואנציקלופדיות

א. קיצורים של ארכיונים – יג
ב. קיצורים של כתבי-עת, ספרים, קבצים ואנציקלופדיות – יג
ג. קיצורים שונים – יד

ההנחיות להלן מיועדות לכלל המגישים כתבי-יד לפרסום בהוצאת יד יצחק בן-צבי. לנגד עינינו היו הפרסומים הבאים:

ש' אילתי וי' ורטה, 'הנחיות למחברים', מפתח קתדרה לחוברות 1-20, ירושלים תשמ"ה; מפתח קתדרה לחוברות 21-40, ירושלים תשמ"ז.
ר' אשל, הכנת כתבי-יד והתקנתם לדפוס, האקדמיה הישראלית למדעים, ירושלים 1967.
י' קמרט, 'הנחיות להכנת כתבי-יד', ציון, מ, א-ב (תשלי"ד), מפתחות לכרכים א-מ.
תורתנו ליחאי גואל על עורתו בהכנת הנחיות אלה.

הגשת כתב-היד למערכת

- א. כתב-היד יוגש בשני עותקים, באיכות אות גבוהה, מודפס ברווח כפול בצד אחד של הדף בלבד, על נייר לבן לא שקוף, תוך השארת שוליים רחבים.
- ב. את הערות השוליים והנספחים יש להדפיס על גליונות נפרדים, ברווח כפול.
- ג. עמודי המאמר, ההערות והנספחים ימוספרו מספור רציף.
- ד. קטעי מובאות ומראי-מקומות בשפות לטיניות יש להדפיס גם כן, ויש לסמן בהם בבירור אותיות רישיות (caps). יוונית, ערבית ושפות סלוויות יש להדפיס או לרשום בכתב-יד קריא מאוד.
- ה. מערכת 'קתדרה' תראה בעין יפה מסירת דיסקט שעליו מוקלד כתב-היד (ב-EinsteinWriter, רוחב שורה עד 15 אינץ' בלבד) מלבד העותקים המודפסים.
- ו. * לכתב-היד יצורפו איורים: תצלומים, ציורים, שרטוטים והעתקי תעודות, או הפניה למקורות שמהם ניתן להשיג איורים מתאימים.
* צילומים שצורפו לכתב-היד יהיו בעלי איכות טובה, שחור-לבן על נייר מבריק, רצוי בגודל של גלוייה לפחות.
- ז. לכתב-היד יצרף המחבר:
שם המחבר והמאמר באנגלית.
תמצית המאמר באנגלית (10 שורות).
כתובתו האקדמית (או הפרטית, אם אין הוא קשור במוסד אקדמי).
כתובת פרטית ומספרי טלפון להתקשרות דחופה.
- ח. המערכת תמציא למחבר את כתב-זייד המותקן לביקורת חוזרת ולהשלמת פרטים חסרים. אין להכניס בשלב זה כל שינויים נוספים על אלה הנדרשים על-ידי המערכת.
- ט. על המחבר לזכור כי האחריות לדיוק היא בראש וראשונה עליו, במיוחד במובאות, מראי-מקומות, שמות, תאריכים ומספרים.

הכנת כתב-היד לדפוס

I. גוף המאמר

א. פרקי משנה

- ★ יש לחלק את המאמר לפרקי משנה ולקבוע את כותרותיהם.
- ★ יש להימנע מריבוי סוגים של כותרות משנה.
- ★ בסוף הכותרת לא תבוא נקודה.

ב. כתיב

- ★ הכתיב מושגת על כללי הכתיב המלא לפי כללי הכתיב חסר הניקוד של האקדמיה ללשון העברית (לשוננו לעם, בא. קונטרס ו [ניסן תש"ל]).
- ★ שמות של פרסומים ומחבריהם הנזכרים בגוף המאמר או בהערות יש להביא ככתבם בשער הפרסום.
- ★ במקרים של חשש מקריאה דו-משמעית או לא-נכונה (מלים ו שמות לועזיים וכדומה) כדאי לנקד ניקוד חלקי, אך בדרך-כלל יש להשתדל להימנע מניקוד.

ג. פיסוק

- ★ יש להשתמש ב'כללי הפיסוק' של האקדמיה ללשון העברית.
- ★ יש לשים לב לדברים הבאים:
- אין להטיל סימן פיסוק לפני קו מפריד או לאחוריו, אחרי סימן קריאה או סימן שאלה;
- אין להטיל נקודה בסוף פסקה או הערה המסתיימת בלועזית.

ד. קיצורים וראשי-תיבות

- ★ יש להימנע מקיצורים ומראשי-תיבות בגוף המאמר, למשל:
 - על-ידי (ולא: ע"י), על-פי (ולא: עפ"י).
- ★ שמות פרטיים ייכתבו במלואם באזכורם הראשון בגוף המאמר. כאשר יש לאדם יותר משם פרטי אחד ניתן לכתוב רק את השם הפרטי הראשון במלואו והשם (או השמות) הבא(ים) ייכתבו(ו) בראשי-תיבות, למשל:
 - יהושע פראוור, ויליאם פ' אולברייט.
- ★ באזכורים נוספים בהמשך המאמר יש להסתפק בשם המשפחה בלבד.
- ★ אין לתת תעתיק עברי של ראשי-תיבות בלועזית; ראשי-תיבות בלועזית ייכתבו בלי נקודה, למשל:
 - PEF, UNESCO

ה. מספרים

- ★ מספרים יש לכתוב במלואם, מימין לשמאל. למשל:
 - בשנים 322-326 (ולא: 6-322).

ו. תאריכים

- ★ תאריכים יש לכתוב במלואם, למשל:
 - 22 בפברואר 1954; י"ח בתשרי תש"ם.
- ★ תאריך משלים יש לציין בתוך סוגריים עגולים, למשל:
 - י"ח בתמוז תשכ"ו (6.7.1966).

ז. הדגשות

- ★ יש להימנע ככל האפשר מהדגשות בגוף המאמר. הדגשות יסודרו בעברית באות עבה ובלועזית — בקורסיב (*italics*), ויסומנו בכתב-היד על-ידי קו מתחתן.

ח. מובאות

- ★ מובאות תהיינה זהות לחלוטין, ככתבן וכלשונו, למקור המצוטט. כל סטייה – הסבר, תוספת, הדגשה וכדומה – תצוין במפורש בתוך סוגריים מרובעים.
- ★ אם המחבר מדגיש מלה או מלים בגוף המובאה יצוין הדבר במפורש בתוך סוגריים מרובעים בלוויית ראשית-יבות שמו של המחבר, למשל:
 דברי המדרש: 'עשרת אלפים עיירות היו בהר המלך' [ההדגשה שלי, י"ו].
- ★ מובאות קצרות מארבע שורות ומונחים הנזכרים בגוף המאמר יבואו במרכאות (לא כפולות). מובאות ארוכות, בנות ארבע שורות ויותר, תזוהנה פנימה (indent) ותובאנה ללא מרכאות.
- ★ יש להימנע ככל האפשר ממובאות ארוכות בלועזית.
- ★ לאחר כל מובאה בלועזית יש להביא את תרגומה בתוך סוגריים עגולים, למעט מובאות באנגלית שאין צורך להביא גם את תרגומן.
- ★ פסיחות במובאות יש לציין בשלוש נקודות, למשל:
 'אדריאנוס מתואר בספרות התלמודית בצורה אמביואלנטית... יותר משיש בדברים כדי לשקף יחס אמביואלנטי כלפי אדריאנוס יש בהם כדי לבטא את התסכול והזעם שנגרמו לעם כתוצאה ממהלכו המדיניים.'
- ★ מראי-מקומות למובאות יצוינו בסופן על-ידי מספרי הערות השוליים, ולא יינתן מראה-מקום בגוף המאמר.

ט. תעתיק מלועזית

- ★ בתעתיק מערבית יש להכפיל את אותיות-השמש כאשר קודמת להן ה"א הידיעה, למשל: אש-שם, צלאח אד-דין, אנ-נבי.
- ★ יש להימנע מהזכרת ציונים ביבליוגרפיים בגוף המאמר; מקומם בהערות השוליים.

י. ציונים ביבליוגרפיים

II. הערות השוליים

- ★ א. דרכי ציון ההערות בגוף המאמר יש לציין את ההערות במספרים עיליים, ללא סוגר, שיבואו לאחר סימן פיסוק או גרש, למשל:
 לאחר מותו של הורדוס התחדשה טביעת המטבעות בעיר.⁷⁰
- ★ מספר הרומז למראה-מקום של מובאה יבוא בסופה, למשל:
 דברי צ'רצ'יל:⁴⁴ ולא: כדברי צ'רצ'יל:⁴⁴
- ההערות ימוספרו במספור רצוף, ללא חלוקות משנה (לא: 4א, *22 וכד').

ב. הציונים הביבליוגרפיים

1. כללי

- ★ פרסום הנזכר לראשונה יובא על כל פרטיו, כפי שיפורט להלן. אין לקצר מלים בכותרות פרסומים, למשל:
 חלוקת ארץ-ישראל בתקופת המקרא, ולא: חלוקת א"י וגו'.
- ★ באם הפרסום מצוי הן בעברית והן בשפות אחרות, יועדף הנוסח העברי, בתנאי שהוא כולל את האסמכתא הנדרשת.
- ★ את המלים 'ראה', 'עייני', 'השווה' וכיוצא באלה יש לכתוב במלואן, אחריהן יבוא נקודתיים. יש להשתמש במלים טכניות בעברית ולא בלועזית, למשל:
 במיוחד (ולא: esp.), השווה (ולא: cf.).

2. מראי-מקומות במקרא ובספרות חז"ל

* אין לקצר שמות של ספרי מקרא. מספרי הפרקים והפסוקים יצינונו באותיות ללא גרש או גרשיים. בין מספר הפרק למספר הפסוק או הפסוקים יבוא פסיק. ניתן לציין מראי-מקומות במקרא בגוף המאמר:

בראשית א, יד

שמואל א, יא

* גם במראי מקומות מן הברית החדשה ומן הקוראן יש לרשום את מספרי הפרקים (או הסורות) והפסוקים באותיות ללא גרש או גרשיים. בין מספר הפרק (או הסורה) למספר הפסוק או הפסוקים יבוא פסיק. כאשר מצטטים מחיבורים אלה יש לציין את התרגום שעליו מסתמכים; שם המתרגם יובא בתוך סוגריים עגולים, למשל:

טורה א, כד (תרגום י"י ריבלין).

דוגמאות לציין מראי-מקומות בספרות חז"ל:

משנה, ראש-השנה א, ב;

בבלי, סנהדרין ד ע"א;

ירושלמי, ראש השנה ב, ג (נח ע"א);

תוספתא, ראש השנה כ, א (מהדורת ליברמן, עמ' 311);

בראשית רבה כו, ה (מהדורת תיאודור-אלבק, עמ' 247);

מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, ויסע, כ (מהדורת אפשטיין-מלמד, עמ' 164).

3. מראי-מקומות בספרים חיצוניים ובמקורות קלאסיים וכנסייתיים

* מראי-מקומות במקורות אלה ייכתבו על-פי הדוגמאות הבאות:

חשמונאים ב יב, יג (תרגום הרטום, עמ' 58);

בן-סירא נ, א-ד (מהדורת סגל, עמ' שמ-שמא);

יוסף בן-מתתיהו, קדמוניות, ט, יא, ב, 237-236 (תרגום שליט, עמ' 335);

Plinius, *Naturalis Historia*, VII, 65 (ed. Mayhoff, II, p. 23);

Eusebius, *Onomastikon*, 'Dan' (ed. Klostermann [GCS, II, 1], p. 76);

Socrates, *Historia Ecclesiastica*, I, 17 (PG, 67, col. 117)

4. ספרים

א. סדר הפרטים

* שם המחבר, שם הספר, מספר הכרך, העורך/המהדיר ו/או המתרגם, הסדרה ומספר הכרך בסדרה בתוך סוגריים עגולים, מקום ההוצאה ושנת ההוצאה, מספר המהדורה, מספרי העמודים או הטורים, מספרי ההערות, האיוורים, הכתובות והתעודות, לפי הדוגמאות השונות להלן.

ב. שם המחבר

* שם המחבר יובא ככתבו בשער הספר. כאשר לספר יש שניים או שלושה מחברים ראוי להיזקק בעברית לר"ו החיבור ובלועזית לסימן &, למשל:

ג' ביגר, נ' ליפשיץ וז' פרץ; K.M. Stern, E. Sutton & A. Smith

כאשר יש יותר משלושה מחברים יש להיזקק למלה 'ואחרים' ובלועזית — et al., אחרי השם הראשון, למשל:

מ' שטרן ואחרים; D. Chen et al.

★ שם פרטי של מחבר יובא בראשי-תיבות לפני שם המשפחה, למשל:
מ' גיל; ח"ה בן-ששון.

★ בלועזית יש לכתוב את האות הראשונה של השם הפרטי ולאחריה נקודה, ואם למחבר שמות פרטיים אחדים יש לכתוב את האות הראשונה של כל אחד משמותיו ואחרי כל אות נקודה, למשל:

M.D. Herr

★ אם שני העיצורים הראשונים בשם מהווים הגה אחד יש להביא את שניהם, למשל:
Th. Cole

★ אחרי שם המחבר או שמות המחברים יבוא פסיק.

ג. שם הספר

★ שם של ספר יודגש בעברית באות עבה ובלועזית – בקורסיב (*italics*), ויש לסמן בכתב-היד קו מתחתיו.

★ שם של ספר לועזי בשפה לא שכיחה (כגון שפות סלוויות) יובא בשפת המקור, ואליו יצורף תרגום בתוך סוגריים עגולים, למשל:

(יומן עלייה לרגל לארץ הקודש) T. Kegel, *Dziennik z pielgrzymki de Ziemi Świętej*,
Peplin 1873

★ שם של ספר בערבית יובא בתעתיק עברי או אנגלי, למשל:
מחיי אד-דין אנינווי, כתאב אלי-אדיכאר, קהיר 1323 (ה).

★ בין כותרת הספר לכותרת המשנה יבואו נקודתיים, למשל:
א' הטל, יהדות צפון-אפריקה: ביבליוגראפיה, ירושלים תשל"ג.
★ אחרי שם הספר יבוא פסיק.

ד. מספר הכרך

★ מספר הכרך יצוין ללא המלים 'כרך', vol. וכדומה. בספר עברי יצוין מספר הכרך באותיות עבריות, ללא גרש; בספר לועזי – בספרות רומיות. למשל:

R.E. Brünnow & A. von Domaszewski, *Die Provincia Arabia*, III, Strassburg 1909

★ כאשר קיימת חלוקת משנה של הכרכים יש לציין באופן מלא, למשל:
ב"צ דינור, ישראל בגולה, א, ספר שלישי.

★ אחרי מספר הכרך יבוא פסיק.

ה. העורך/המהדיר ו/או המתרגם

★ שם העורך/המהדיר ו/או המתרגם יבוא לאחר מספר הכרך. יש לכתוב לפניו 'מהדורת', 'בעריכת', 'תרגם', ed., trans. וכדומה, למשל:

י"מ אלבוגן, התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית, בעריכת י' היינמן, תרגם י' עמיר,
תל-אביב תשל"ב; Kyrillos von Skythopolis, *Vita Euthymii*, ed. E. Schwartz, Leipzig 1939

★ אחרי שם העורך/המהדיר ו/או המתרגם יבוא פסיק.

★ לציון שמות עורכי קבצים ראה להלן, סעיף 6.

ו. הסדרה

- ★ שמה של סדרה ומספר הכרך בה יבואו לאחר שם הספר בתוך סוגריים עגולים; בין שם הסדרה למספר הכרך וכן לאחר הסוגר השני יבואו פסיקים, למשל:
" ידן, הממצאים מימי ברי-כוכבא במערת האיגרות (מחקרי מדבר יהודה, א), ירושלים תשכ"ג.
- ★ שם הסדרה יודגש בעברית באות עבה ובלועזית — בקורסיב (*italics*), ויש לסמן בכתב-היד קו מתחתי.
- ★ כאשר מושם הדגש על שם הסדרה, יבוא שמה לפני שם הכרך; במקרה זה יבואו נקודתיים לפני שם הכרך, ללא סוגריים, למשל:
R. Pfister & L. Bellinger, *The excavations at Dura-Europos, II: the Textiles*, New Haven 1945

ז. מקום ההוצאה

- ★ מקום ההוצאה של ספר ייכתב בעברית או באנגלית ולא כפי שהוא מופיע בשער הספר; אם יצא הספר בשני מקומות או יותר יבוא ביניהם מקף (n-dash), למשל:
London-Leiden
- ★ אם לא נזכר מקום ההוצאה בשער הספר או במקום אחר בספר יש לציין זאת במפורש בתוך סוגריים מרובעים: בעברית [חמ"ד] — חסר מקום דפוס; ובלועזית [n.p.]. אם המקום ידוע אך אינו נזכר בשער הספר יש לכותבו בתוך סוגריים מרובעים, למשל: [וילנה]; ואם המקום משוער יש להוסיף לציין המקום סימן שאלה, למשל: [וילנה?].
- ★ בין מקום ההוצאה לשנת ההוצאה לא יבוא סימן פיסוק.

ח. שנת ההוצאה

- ★ שנת ההוצאה של ספר עברי תצוין בתאריך עברי, להוציא מקרים שבהם מופיע בשער התאריך הלועזי בלבד.
- ★ לציין שנת הוצאתה של סדרה, אנציקלופדיה וכדומה שפרסומה לא נסתיים יש להיזקק למקף (n-dash).
- ★ דין שנת הוצאה שאינה נזכרת בשער הספר כדין מקום הוצאה שלא נזכר: בעברית [חש"ד] — חסרה שנת דפוס; ובלועזית [n.d.].
- ★ אם שנת ההוצאה אינה נזכרת אך המחבר ידע אותה יש לכותבה בתוך סוגריים מרובעים, למשל: [תרמ"ט]; ואם השנה משוערת בלבד יש להוסיף סימן שאלה, למשל: [תרמ"ט?].
- ★ אחרי שנת ההוצאה יבוא פסיק.

ט. מספר המהדורה

- ★ מספר המהדורה, אם הוא חשוב, יצוין אחרי שנת ההוצאה בסיפרה עילית, למשל:
תשכ"א², 1954².
- ★ במהדורה מצולמת, זהה למקור, יצוינו מקום הוצאתה ושנת הוצאתה ובתוך סוגריים עגולים יוזכרו מקום הוצאתו ושנת הוצאתו הראשונה של הספר, למשל:
" בריל, יסוד המעלה, ירושלים תשל"ח (מגנצא תרמ"ג), עמ' 68, E.R. Bevan, *The House of Seleucus*, I, London 1966 (London 1902), pp. 61, 63, 232

י. שמות פרקים

- ★ יש להימנע מציון שמות פרקיו של ספר ולהפנות למספרי עמודים.
- ★ אם הכרחי לציין את שם הפרק הוא יובא אחרי ציון מקום ההוצאה ושנת ההוצאה; מספרו ייכתב באותיות ללא גרש (בלועזית – בספרות רומיות) ואחריו יבואו נקודתיים ושמו, למשל:

L.A. Hoffman, *The Canonization of the Synagogue Service*, Notre Dame, Ind.-London 1979, I: The Passover Haggadah

- ★ פרק בקובץ מאמרים או בספר שאת פרקיו כתבו מחברים שונים יש להתייחס אליו כאל מאמר בקובץ, ראה להלן, סעיף 6.
- ★ אחרי שם הפרק יבוא פסיק.

יא. מספרי עמודים, טורים

- ★ לציון מספרי העמודים יש להיזקק לקיצור עמ' (הן לעמוד והן לעמודים) ובלועזית (בכל השפות) – p. לציון עמוד בודד ו- pp. לציון שני עמודים ויותר. מספרי טורים יצוינו: טור, טורים, col., cols.
- ★ לציון קבוצת עמודים המתחילה בעמוד מסוים יש להיזקק, אחרי ציון מספר העמוד, למלה 'זאילך' בעברית ו- ff. בלועזית.
- ★ מספרי העמודים והטורים ייכתבו במלואם – בעברית מימין לשמאל ובלועזית משמאל לימין, למשל: עמ' 1217-1219; 189-193 cols.
- ★ בסוף סדר הפרטים של מראה-המקום תבוא נקודה. אם נותרו עוד פרטים, כגון הערות או איורים, יבוא אחרי מספרי העמודים פסיק והנקודה תבוא אחרי פרטים אלה.

יב. הערות, איורים, כתובות ותעודות

- ★ לציון הערה יש להיזקק בעברית למלה 'הערה(ות)', ובלועזית – n. (nn.), לפני ציון מספר ההערה.
- ★ לציון איורים יש להיזקק בעברית למלים 'איור(ים)', 'לוח(ות)', 'ציור(ים)', ובלועזית – pl(s), fig(s), ill(s), לפני ציון מספר האיור.
- ★ לציון כתובות ותעודות יש להיזקק בעברית לקיצור מס', ובלועזית – no.

5. מאמרים בכתבי-עת

א. סדר הפרטים

- ★ שם המחבר, שם המאמר תחום במרכאות (לא כפולות), שם כתבי-העת, מספר הכרך, מספר החוברת, תאריך הפרסום בתוך סוגריים עגולים, מספרי העמודים, למשל: ב' מזר, 'כתובת על רצפת בית-הכנסת בעין-גדי', *תרביץ*, מ (תשל"א), עמ' 23-18; H. Busse, 'The Sanctity of Jerusalem in Islam', *Judaism*, 17 (1968), p. 457
- ★ לגבי עיתון יומי ראה להלן, סעיף 11.

ב. שם המחבר

- * דין שם מחבר כמקובל לגבי ספרים, ראה לעיל, סעיף 4.
- * אחרי שם המחבר יבוא פסיק.

ג. שם המאמר

- * שמו המלא של המאמר יבוא בין מרכאות (לא כפולות).
- * אחרי שם המאמר יבוא פסיק.

ד. שם כתבי-העת

- * שם של כתבי-עת יודגש בעברית באות עבה ובלועזית — בקורסיב (*italics*), ויש לסמן בכתב-היד קו מתחתיו.
- * קיצורים מוסכמים של כתבי-עת וקבצים מובאים בנספח להנחיות אלה, והם ייכתבו מלכתחילה על-פי נוסח מקוצר זה.
- * על דרכי הקיצור של שמות כתבי-עת אחרים ראה להלן.
- * אחרי שם כתבי-העת יבוא פסיק.

ה. מספר הכרך

- * מספר הכרך יצוין ללא המלים 'כרך', Vol. וכדומה. בכתבי-עת עבריים יצוין מספר הכרך באותיות עבריות או בספרות ערביות; בכתבי-עת לועזיים — בספרות ערביות.

ו. מספר החוברת

- * בין מספר הכרך למספר החוברת יבוא פסיק.

ז. תאריך הפרסום

- * תאריך הפרסום יובא כפי שהוא מופיע בשער החוברת וייכתב בתוך סוגריים עגולים. אחרי הסוגר השני יבוא פסיק.

ח. מספרי העמודים, הטורים, ההערות, האיורים והתעודות

- * דין אלה בכתבי-עת כדינם בספר.

6. מאמרים בקבצים

- * סדר הפרטים: שם מחבר המאמר, שם המאמר תחום במרכאות (לא כפולות), שם עורך הקובץ ואחריו יצוין 'עורך', ed. וכדומה בתוך סוגריים עגולים, שם הקובץ (יסומן בקו כדי שיודפס בהדגשה), מקום ההוצאה ושנת ההוצאה, מספרי העמודים, למשל:
י' היינמן, 'קבע וחידוש בתפילה היהודית', ג"ח כהן (עורך), התפילה היהודית: המשך וחידוש, ירושלים תשל"ח, עמ' 75-85; H.A.R. Gibb, 'The Caliphate and the Arab States', K.M. Setton (ed.), *A History of the Crusades*, Philadelphia 1955, pp. 81-98
- * דין מאמרים בקבצים כדין מאמרים בכתבי-עת, ראה לעיל, סעיף 5.

7. מאמרים בספרי זכרון ובספרי יובל

* דין מאמר בספר זכרון או בספר יובל כדין מאמר בקובץ, ראה לעיל, סעיף 6. אם בשם הספר לא נזכר שמו של האדם שלכבודו הוצא יש להזכירו לאחר שם הספר בתוך סוגריים עגולים, למשל:

י' רצהבי, 'איגרות יהודי תימן לר' חיים נחום ז"ל', י' רפאל (עורך), ספר מרגליות (מאמרים ומחקרים לזכרו של הרב ראובן מרגליות ז"ל), ירושלים תשל"ג, עמ' רעט; S.P. Brock, 'A Monothelite Florilegium in Syriac', C. Laga, J.A. Munitz & L. van Rompey (eds.), *After Chalcedon: Studies in Theology and Church History offered to Prof. A. van Roey*, Louvain 1985, pp. 37-38

8. עבודות דוקטור ועבודות גמר

* סדר הפרטים: שם המחבר, שם העבודה תחום במרכאות (לא כפולות), עבודת דוקטור (ובלועזית Ph.D. dissertation) [או: עבודת גמר (ובלועזית M.A. thesis)], שם האוניברסיטה, שנת ההגשה, מספרי העמודים, למשל:

י' ישי, 'סיעתיות בתנועת העבודה בישראל', עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשל"ט, עמ' 143-144; ג' שמיר, 'קרית ענבים: גיאוגרפיה ישובית של משק הררי', עבודת גמר, האוניברסיטה העברית בירושלים, תשל"ל, עמ' 20.

9. מילונים ואנציקלופדיות

* סדר הפרטים: שם הערך (במרכאות), שם המילון או האנציקלופדיה, מספר המהדורה, מספר הכרך, מספרי העמודים או הטורים, למשל:

'רוח', מילון בן-יהודה, יג, עמ' 6482; 'יבום וחליצה', א"ע, יט, טורים 120-122.

* לפני שם הערך יובא שמו של מחבר הערך, אם יש לכך חשיבות, למשל:

M. Sharon, 'Khalil', *EP²*, IV, cols. 954-961

10. תעודות

* סדר הפרטים: פרטי התעודה, תאריך התעודה, שם הארכיון, פרטי התיק, למשל:
מ' אוסישקין אל א' ורבורג, 22 בדצמבר 1906, אצ"מ, L1/25; י' סגל אל משרד המושבות, 19 ביולי 1940, PRO, CO 733/418/75094

* תעודה שיש לה כותרת ולא פורסמה בדפוס, הכותרת תבוא במרכאות וללא הדגשה, למשל:

תזכיר של ל' כהן, 'לגורל יחסינו עם העם הדרוזי', 2 בנובמבר 1937, אצ"מ S25/3539.

11. עיתון יומי

* דין עיתון יומי ודין שם מחבר וכותרת מאמר בעיתון יומי כדינם בכתב-עת, ראה לעיל, סעיף 5.

* פרטיו של עיתון יומי יצוינו על-ידי תאריכו המלא בלבד, העברי או הלועזי, לא בתוך סוגריים, למשל:

הארץ, ד' בכסלו תשמ"א.

1. הערת כוכב

★ הערה שעניינה דברי תודה או הסבר על מהות המאמר תובא בראש ההערות ותצוין בכוכבית, למשל:
* מאמר זה הוא נוסח מורחב של הרצאה...

2. ציטוט חוזר של הערות

★ ציטוט חוזר של מראה-מקום זהה לחלוטין בכל פרטיו יובא כך:
גרוס (לעיל, הערה 2).
★ ציטוט חוזר של אותו המחבר ואותו הפרטום כאשר מספרי העמודים שונים יובא כך:
גרוס (לעיל, הערה 2). עמ' 24-36.
★ ציטוט של מראה-מקום בהערה קודמת ייכתב כך:
שם.
★ ציטוט של מראה-מקום בהערה קודמת כאשר מספרי העמודים או מספר התיק בה שונים יובא כך:
שם, עמ' 25.

3. ציון מאמרים וספרים אחדים

★ לציון מספר מאמרים או ספרים בהערה אחת יש להיזקק לנקודה ופסיק בין כל פריט ופריט, למשל:

ש' ייבין, מלחמת בר-כוכבא, ירושלים תשי"ב, עמ' 135; מ' אבי-יונה, אטלס כרטא לתקופת

בית שני, המשנה והתלמוד, ירושלים 1974, עמ' 38.

★ הוא הדין לציון מאמרים או ספרים של אותו מחבר בהערה אחת; במקרה כזה כל פריט חדש ייפתח בעברית בתיבה 'הנ"ל' ובלועזית — idem ואחריה יבוא פסיק, למשל:

ג' שלום, ראשית הקבלה, ירושלים-תל-אביב תש"ח; הנ"ל, הקבלה בפרובאנס, ירושלים

תשי"ט; J. Schacht, *The Origins of Muhammadan Jurisprudence*, Oxford 1950; idem, *An*

Introduction to Islamic Law, Oxford 1964

4. קיצורים וראשי-תיבות

★ פרטום שנדרשים לו בהמשך הערות השוליים פעמים רבות יש לקצרו בדרך הבאה: לאחר הזכרת הפרטום על כל פרטיו בפעם הראשונה יש להביא את הקיצור בתוך סוגריים מרובעים, לפתוח במלה להלן ולאחריה נקודתיים, למשל:

א' כהן-רייס, מזכרונות איש ירושלים, ב, ירושלים תרצ"ג, עמ' 20-48 [להלן: כהן-רייס, זכרונות].

★ פרטום לועזי הנזכר תכופות ניתן להביאו בקיצור עברי. למשל:

F.J. Bliss & R.A.S. Macalister, *Excavations in Palestine during the Years 1891-1900*, London

1902, pp. 204-270 [להלן: בליס ומקאליסטר, הפירות].

★ שמות של כתבי-עת, קבצים וארכיונים שקיצורם מובא ברשימה שלהלן יובאו מלכתחילה על-פי נוסח קיצור זה ואין צורך להביאם במלואם בפעם הראשונה.

★ שם כל כתבי-עת, קובץ או ארכיון שאינו נכלל ברשימה אך מוזכר תכופות במאמר יובא באזכור הראשון באופן מפורט בתוספת קיצורו בשפת המקור כבדוגמה דלהלן:

G.W. Bowersock, 'Limes Arabicus', *Harvard Studies in Classical Philology* [=HSCP], 80

(1976), pp. 219-229

5. רשימות ביבליוגרפיות

רשימות ביבליוגרפיות הנספחות למאמר תובאנה על-פי ההנחיות דלעיל בשינויים הבאים:
★ שם המשפחה יקדים את שמו הפרטי המלא של המחבר כאשר פסיק מפריד ביניהם.
★ כאשר לפרסום יותר ממחבר אחד, שמו הפרטי של המחבר השני יירשם לפני שם המשפחה, למשל:

בן-גוריון, דוד ויצחק בן-צבי. ארץ ישראל בעבר ובהווה. ירושלים תש"ם.

Collins, Larry & Dominique Lapierre. *O Jerusalem*. London 1972

★ בין שם (שמות) המחבר(ים) לשם הספר תבוא נקודה.

★ בין שם הספר למקום ההוצאה תבוא נקודה.

III. טבלאות, שרטוטים, איורים

★ איורים, מפות ולוחות מצורפים יסופרו באופן שוטף (במספור שונה מזה של עמודי הטקסט) ובשולי הטקסט יצוין המקום המוצע לשיבוץ כל אחד מהם.
★ כל איור, מפה או לוח שהכרחי להזכירם בגוף המאמר יצוינו בטקסט לפי המספור הנ"ל, למשל:

ראה: איור 1.

★ לכל איור יצורף נוסח מוצע של כתובית. אם נדרש הדבר בטקסט, תתחיל הכתובית בנוסח:

איור 1: ...

★ איורים ותעודות שחלה עליהם זכות יוצרים ידאג המחבר לקבל רשות לפרסמם.

IV. קיצורים מוסכמים של ארכיונים, כתבי-עת, ספרים, קבצים ואנציקלופדיות

		א. קיצורים של ארכיונים	
	קעמ"י	ארכיון המכון למורשת דוד בן-גוריון	אב"ג
	שלמ"ק	ארכיון הקיבוץ המאוחד, יד טבנקין	אה"ה
	שמ"ע	ארכיון היסטורי עיריית ירושלים	אהי"מ
		מכון לחקר תנועת העבודה על-שם פנחס לבון	אה"ע
		ארכיון היסטורי עיריית חיפה	אהע"ח
		ארכיון היסטורי עיריית תל-אביב	אהת"א
		ארכיון מפלגת העבודה, בית ברל	אמ"ע
		הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	אמתע"י
		ארכיון צה"ל	א"צ
		הארכיון הציוני המרכזי	אצ"מ
		ארכיון תולדות ההגנה	את"ה
		בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי.	בסל"א כ"א
		המחלקה לארכיונים וכתבי-יד	בסל"א תכ"ע
		בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי.	
		המכון לתצלומי כתבי-יד עבריים	
		גנזך וייצמן	ג"ו
		גנזך המדינה	ג"מ
		מזאון ארץ-ישראל	מא"י
		מזאון לתולדות תל-אביב-יפו	מהת"א
		מכון ז'בוטינסקי	מ"ז
		National Archives, Washington D.C.	NA
		Public Record Office, London	PRO
ב. קיצורים של כתבי-עת, ספרים, קבצים ואנציקלופדיות			
		אנציקלופדיה לחפירות ארכאולוגיות	אח"א
		אנציקלופדיה חדשה לחפירות ארכאולוגיות	אחא"ח
		אנציקלופדיה מקראית	א"מ
		אנציקלופדיה עברית	א"ע
		ארץ-ישראל ארץ-ישראל: מחקרים בדיעת הארץ	
		ועתיקותיה	
		חדשות ארכיאולוגיות	ח"א
		טבע וארץ	טו"א
		ידיעות החברה לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה	ידיעות
		מחקרים בתולדות עם ישראל וארץ-ישראל	מבע"י
		מחקרים בגיאוגרפיה של ארץ-ישראל	מגא"י
		המזרח החדש	מ"ח
		מחקרים בערבית ובאסלאם	מע"א
		קובץ החברה העברית לחקירת ארץ-ישראל	קובץ
		ועתיקותיה	
AAS	<i>Asian and African Studies</i>		
AASOR	<i>The Annual of the American Schools of Oriental Research</i>		
ADAJ	<i>Annual of the Department of Antiquities of Jordan</i>		
AIS	<i>Arabic and Islamic Studies</i>		
AJYB	<i>American Jewish Year Book</i>		
ANEP	<i>Ancient Near East in Pictures</i>		
ANET	<i>Ancient Near Eastern Texts</i>		
ANRW	<i>Aufstieg und Niedergang der römischen Welt</i>		
BA	<i>The Biblical Archaeologist</i>		
BAR	<i>Biblical Archaeology Review</i>		
BASOR	<i>Bulletin of the American Schools of Oriental Research</i>		
BGA	<i>Bibliotheca Geographorum Arabicorum</i>		
BSOAS	<i>Bulletin of the School of Oriental and African Studies</i>		
BTS	<i>Bible et Terre Sainte</i>		
BZ	<i>Byzantinische Zeitschrift</i>		
CAH	<i>Cambridge Ancient History</i>		
CCCM	<i>Corpus Christianorum Continuatio Mediaevalis</i>		
CCSL	<i>Corpus Christianorum. Series Latina</i>		
CHJ	<i>Cambridge History of Judaism</i>		
CIAR	<i>Corpus Inscriptionum Arabicarum</i>		
CIG	<i>Corpus Inscriptionum Graecarum</i>		
CII	<i>Corpus Inscriptionum Judaicarum</i>		
CIL	<i>Corpus Inscriptionum Latinarum</i>		
CIS	<i>Corpus Inscriptionum Semiticarum</i>		
CMH	<i>Cambridge Medieval History</i>		
CPJ	<i>Corpus Papyrorum Judaicarum</i>		
CSCO	<i>Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium</i>		
CSEL	<i>Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum</i>		
DACL	<i>Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie (F. Cabrol & H. Leclercq)</i>		
DJD	<i>Discoveries in the Judaean Desert</i>		

DOP	<i>Dumbarton Oakes Papers</i>	PEQ	<i>Palestine Exploration Quarterly</i>
EB	<i>Encyclopaedia Britannica</i>	PG	<i>Patrologiae cursus completus, Series Graeca</i> (ed. J.P. Migne)
EHR	<i>English Historical Review</i>	PL	<i>Patrologiae cursus completus, Series Latina</i> (ed. J.P. Migne)
EI	<i>Encyclopaedia of Islam</i> (London-Leiden)	PO	<i>Patrologia Orientalis</i>
EJ	<i>Encyclopaedia Judaica</i> (1971)	PPTS	<i>Palestine Pilgrims' Texts Society</i>
ERE	<i>Encyclopaedia of Religion and Ethics</i>	QDAP	<i>Quarterly of the Department of Antiquities in Palestine</i>
FRUS	<i>Foreign Relations of the United States</i>	RB	<i>Revue Biblique</i>
GCS	<i>Die Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte</i>	RE	<i>Paulys' Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft</i>
GJ	<i>The Geographical Journal</i>	REJ	<i>Revue des Etudes Juives</i>
GPE	<i>Gesellschaft für Palästina-Forschung</i>	RHC	<i>Recueil des Historiens des Croisades</i>
HR	<i>Historical Review</i>	RHR	<i>Revue de l'histoire de religions</i>
HTR	<i>Harvard Theological Review</i>	ROC	<i>Revue de l'Orient Chrétien</i>
HUCA	<i>Hebrew Union College Annual</i>	ROL	<i>Revue de l'Orient Latin</i>
IEJ	<i>Israel Exploration Journal</i>	SBFLA	<i>Studii Biblici Franciscani, Liber Annuus</i>
IG	<i>Inscriptiones Graeca</i>	SI	<i>Studia Islamica</i>
IJMES	<i>International Journal of Middle Eastern Studies</i>	SS	<i>Studi Semitici</i>
INJ	<i>Israel Numismatic Journal</i>	SWP	<i>The Survey of Western Palestine</i>
IOS	<i>Israel Oriental Studies</i>	TUGAL	<i>Texte und Untersuchungen zur Geschichte der altchristlichen Literatur</i>
JAOS	<i>Journal of the American Oriental Society</i>	VT	<i>Vetus Testamentum</i>
JBL	<i>Journal of Biblical Literature</i>	YCS	<i>Yale Classical Studies</i>
JESHO	<i>Journal of the Economic and Social History of the Orient</i>	ZAW	<i>Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft</i>
JJA	<i>Journal of Jewish Art</i>	ZDMG	<i>Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft</i>
JJS	<i>Journal of Jewish Studies</i>	ZDPV	<i>Zeitschrift des Deutschen Palästina-Vereins</i>
JNES	<i>Journal of Near Eastern Studies</i>	ZDSJ	<i>Zeitschrift für Demographie und Statistik der Juden</i>
JPOS	<i>Journal of the Palestine Oriental Society</i>	ZPE	<i>Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik</i>
JPS	<i>Journal of Palestine Studies</i>		
JRS	<i>Journal of Roman Studies</i>		
LCL	<i>Loeb Classical Library</i>		
MAIBL	<i>Mémoires de l'académie des inscriptions et belles-lettres</i>		
MEJ	<i>The Middle East Journal</i>		
MES	<i>Middle Eastern Studies</i>		
MESo	<i>Middle East Society</i>		
MGWJ	<i>Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums</i>		
PBA	<i>Proceedings of the British Academy</i>		
PEFQSt	<i>Palestine Exploration Fund, Quarterly Statement</i>		

ג. קיצורים שונים

לפנה"ס	לפני ספירת הנצרים
לספירה	לספירת הנצרים
מלחמת	מלחמת היהודים
קדמוניות	קדמוניות היהודים